

VÍKINGS

GUERRERS DEL NORD
GEGANTS DEL MAR

Guía didáctica
Primaria / Secundaria / Batxillerat

MARQ

La història dels vikings forma part de l'esdevenir d'Europa i d'anys de lluita, de contactes humans, d'exploració de noves terres i d'influències culturals. La seua trajectòria es modifica a poc a poc, tot depurant una imatge falsa i ben estesa, la del viking com un "bàrbar" cruel i despietat. Els especialistes actuals insisteixen en altres facetes, aquelles que hi presenten aquests guerrers com a artesans excel·lents, navegants intrèpids i comerciants experimentats, en definitiva, com a actius difusors de civilització.

Ningú en la seua època recorria els llargs itineraris que des del Bàltic arribaven al Califat islàmic de Bagdad, al sud del Mar Negre. Ningú abans havia arribat a les terres d'Amèrica del Nord i pocs s'hi atrevien a instal·lar-se definitivament en llocs tan remots com ara Islàndia, Groenlàndia, les illes Orcades o les Shetland.

Amb l'exposició "Vikings. Guerrers del Nord. Gegants de la mar", que s'hi exposarà al MARQ fins a gener de 2017, s'hi ofereix una imatge completa i equilibrada d'aquesta civilització, un món de guerrers, però també de comerciants; una època de conqueridors, però també d'artistes refinats.

Desitgem que aquesta mostra i el material didàctic que l'acompanya serveixca per valorar en la seua justa mesura el llegat que hi van deixar aquesta gent del nord, germen cultural d'alguns dels països més avançats d'Europa, com ara Dinamarca, Suècia, Noruega o Islàndia.

Diputat de Cultura
César Augusto Asencio

"Vikings. Guerrers del Nord. Gegants de la mar" és una nova aventura feta exposició que el MARQ us proposa recórrer durant els mesos vinents, fins al gener de 2017, gràcies al Museu Nacional de Dinamarca, el més gran dels museus danesos i que compta, d'igual manera que el MARQ el 2004, amb el premi al "Millor Museu Europeu de l'Any" el 1994.

L'exposició ens hi acostarà, amb un total de 663 peces, l'apassionant món dels vikings, i molt especialment a aquells que van construir la Dinamarca actual. Serà ocasió d'apreciar-hi la vàlua d'aquest poble més enllà de les llegendes que els uneixen al terror i la destrucció. La seua rica herència literària (sagues i mites), el seu llegat artístic refinat, la seua xarxa de comerç, les seues creences i els avançats coneixements de navegació hi esdevenen el testimoni d'un grau de civilització molt allunyat de l'estereotip de crueltat i barbàrie.

També coneixerem tot un seguit d'episodis històrics desconeguts per a la gran majoria: els atacs vikings a les nostres terres, en els quals es va veure afectada la ciutat musulmana d'Oriola.

"Vikings" està sent, sens dubte, molt abans d'obrir les nostres portes, una de les millors propostes culturals d'aquest any a nivell nacional. Per això convidem a tots els nostres amics i amigues que ens visiten i que aprofiten el material didàctic que ara presentem, però, sobretot, al fet que ens acompanyen en aquesta aventura nova i apassionant. Amb el desig sincer que tot aquest esforç desperti la curiositat i augmenti l'interès per conèixer una cultura que ha format part de la nostra història. Espere que la gaudiu!

Director Gerent Fundació CV-MARQ
Josep Albert Cortés i Garrido

ORIENTACIÓ DIDÀCTICA

NIVELL

Aquesta guia didàctica està dirigida a alumnes de tercer cicle de Primària, d'Educació Secundària i de Batxillerat. Amb adaptacions prèvies del professor pot també ser aprofitada per a la resta de cicles de Primària.

TEMPORALITZACIÓ

La lectura i la realització de les activitats d'aquesta guia estan estimades en un temps aproximat d'una hora i mitja.

OBJECTIUS

1. Saber situar la civilització dels vikings en el temps i en l'espai.
2. Comprendre el panorama polític dels vikings, constituït per diferents entitats regionals
3. Eliminar els estereotips relacionats amb els guerrers vikings i la seua indumentària (tòpic de bàrbars i despietats, amb cascos amb banyes, ...) tot creant una imatge més fidel a la realitat històrica que coneixem.
4. Conèixer l'estructura de la societat viking i saber valorar el paper del rei en el desenvolupament de la història de Dinamarca.
5. Apreciar la importància del comerç en el món viking.

LECTURA FÀCIL

El símbol que acompanya uns paràgrafs de tipografia més gran introdueix el text de la "Lectura Fàcil", dirigida a totes les persones que tenen dificultats de lectura, ja siguin transitòries (immigrants, escolarització deficient, ...) o permanents (trastorns de l'aprenentatge, diversitat funcional, ...).

6. Entender els trets essencials de la religió tradicional dels vikings, amb els seus déus i els seus mites.
7. Valorar la importància que va tenir la introducció del cristianisme en la transformació de la civilització viking
8. Conèixer el fascinant món funerari i l'impacte que el seu descobriment ha tingut en la reconstrucció de la societat i la comprensió de les seues creences.
9. Mostrar diferents aspectes de la vida quotidiana que coneixem a través de la investigació arqueològica, com ara l'habitatge, el vestit les activitats artesanals.
10. Conèixer les incursions vikings a la Península Ibèrica i especialment en terres alacantines.

INTRODUCCIÓ

Aquesta guia didàctica està basada en els continguts de l'exposició "Vikings. Guerrers del Nord. Gegants de la mar", que prové del Museu Nacional de Dinamarca. El seu origen es remunta al Reial Gabinet de Curiositats del segle XVII, al qual posteriorment es van afegir altres col·leccions reals. D'acord amb la procedència del material arqueològic, hem de tenir en compte que els protagonistes d'aquesta guia són els vikings danesos. Encara que la majoria dels trets culturals són extensibles a la resta dels vikings, els noruecs i els suecs tenien les seues particularitats regionals característiques.

Hi ha contribuït també a completar la mostra, una petita selecció de peces que provenen del mateix MARQ, i dels Museus Arqueològics de Còrdova, Novelda i Orihuela. Amb elles s'ha documentat l'última secció, dedicada a les incursions vikings per al-Andalus.

La guia segueix fidelment l'estructura de l'exposició. Després

d'una part introductòria que posa en context el món dels vikings, tractarem en primer lloc el contingut de la Sala 1, que s'hi centra en els aspectes més coneguts dels vikings: els vaixells i els guerrers. El comerç, en contrast amb la guerra, completa la sala. La Sala 2 hi mostrarà diferents aspectes de la vida quotidiana (l'habitatge, la vestimenta, l'artesanía) i del poder (el rei i la reialesa), especialment en l'àmbit danès. Finalment, la tercera sala ens introduirà en el món de les creences i la religió i es completarà, com ja hem esmentat, amb un espai destinat a conèixer els atacs vikings a les nostres terres.

Finalitzaran el quadern les activitats per als alumnes, juntament amb les seues correccions.

En aquesta ocasió hem incorporat una novetat: per primera vegada en una guia didàctica incloem el recurs de "lectura fàcil" per facilitar la comprensió dels continguts a tots els membres de la classe.

Aquesta exposició es divideix en tres sales i aquesta guia segueix el mateix ordre. Les peces exposades pertanyen al Museu Nacional de Dinamarca.

ELS VÍKINGS. CONTEXT HISTÒRIC I GEOGRÀFIC

Qui eren els vikings?

Anomenem "vikings" als habitants d'Escandinàvia que van viure entre els segles VIII i XI. No són un poble nou a Europa, simplement són gent escandinava que, aproximadament a partir de l'any 800, comencen a sortir de les seues terres d'origen per saquejar, conquerir, colonitzar i comerciar.

- **Saqueig.** Els vikings són coneguts per les seues incursions violentes a monestirs i poblacions per apoderar-se de béns i de persones, als quals convertien en esclaus. Aquestes expedicions podien durar mesos i fins i tot anys i finalitzaven amb el retorn dels expedicionaris carregats de botí.
- **Conquesta.** Els vikings també van envair territoris poblats i s'hi van instal·lar en ells. Això va succeir en una part d'Anglaterra, d'Escòcia, d'Irlanda, del nord de França (regió de Normandia) i de l'actual Rússia.
- **Colonització.** Es van assentar, a més, en llocs despoblats o mínimament habitats. Aquest va ser el cas d'Islàndia, Groenlàndia, les illes del nord de l'Atlàntic (illes Òrcades, Shetland, Fèroe) i de les costes de Terranova (Canadà).

- **Comerç.** Potser siga aquest l'aspecte menys conegut, però no el menys important. Els vikings van mantenir una intensa activitat comercial que els va portar a recórrer milers de quilòmetres des dels seus llocs d'origen, i arribaren als territoris de l'imperi bizanti i del califat islàmic de Bagdad.

Ara ja saps que :

La civilització dels vikings no sorgeix sobtadament, sinó que és un estadi de desenvolupament de la cultura escandinava, que havia habitat el nord d'Europa durant generacions.

Els vikings no s'extingiran bruscament, senzillament ja no anomenarem "vikings" als escandinaus a partir del segle XII, perquè han cessat les activitats de saqueig i de conquesta que els caracteritzava.

Els vikings van viure en l'Edat Mitjana, entre els segles VIII i IX provenien d'Escandinàvia, al nord d'Europa.

El territori

Perquè siga més fàcil fer-te una idea del lloc d'on provenen els vikings, Escandinàvia, considerarem dos àmbits diferents. D'una banda hi trobem la Península Escandinava, en la qual es troba Noruega i Suècia. Aquesta és una regió rica en minerals de ferro i coure i en fusta, que proporciona la immensa superfície de boscos. Ara bé, el clima rigorós i l'acció de les glaceres deixen només una petita porció de la península apta per al conreu. Per aquest motiu les zones més favorables per a la instal·lació permanent foren les comarques costaneres del sud de Noruega i Suècia.

L'altra regió diferenciada és Dinamarca. És un territori molt pla, envoltat de mar. De fet, el país està format per una península (Jutlàndia) i un arxipèlag amb més de 400 illes, de les quals només una cinquena part està habitada. La capital, Copenhaguen, s'hi troba en una d'elles. Dinamarca ocupa, a més, una posició estratègica en el conjunt dels països escandinaus: se situa entre dos mars, a l'oest el Mar del Nord (Oceà Atlàntic) i a l'est el Mar Bàltic. Les seues ciutats costaneres eren, per tant, punts de pas obligat per passar d'un mar a un altre.

Si observes el mapa, podràs comprendre la importància que el mar va tenir per als vikings com a principal mitjà de comunicació. Conviure amb el mar els va permetre desenvolupar les tècniques de navegació i de construcció de vaixells més avançades de la seua època.

Dinamarca és un país pla, envoltat de mar i està format per moltes illes. La seua posició és excellent per al comerç per mar.

Danesos, noruecs i suecs

Els vikings no eren un poble unit. Existien diferències regionals, encara que en general compartien costums i creences i una mateixa llengua, el nòrdic antic, que serà l'antecessor de les llengües escandinaves actuals, com ara el danès, el suec, el noruec o l'islandès. Tot atenent al lloc de procedència, molts historiadors parlen de vikings "danesos", "noruecs" i "suecs", cadascun dels quals actua en àmbits diferents.

DANESOS	NORUECS	SUECS
• Realitzen expedicions de saqueig per les costes de l'Europa atlàntica i mediterrània. Obtenen gran quantitat de diners (el danegeld) a canvi de no saquejar. • Conquereixen la costa est d'Anglaterra i funden un regne viking, el Danelaw. • Conquereixen i funden al nord de França el "ducat de Normandia". Aquests guerrers danesos, units i assimilats als habitants francs seran coneguts a partir de llavors com a "normands". Posteriorment, els normands conqueriran nous territoris al sud d'Itàlia i Sicília i envairan Anglaterra el 1066, un esdeveniment que posa fi a l'Era viking.	• Realitzen expedicions de saqueig per les costes de l'Europa atlàntica i mediterrània. • Conquereixen una part d'Irlanda i funden el regne viking de Dublín. • Colonitzen Islàndia. • Colonitzen Groenlàndia. • Arriben a les costes d'Amèrica (península de Labrador i illa de Terranova, al Canadà), terres que abandonaran en un parell d'anys.	• Funden el primitiu estat rus. Segons les fonts, els eslaus conviden els suecs a que s'installen a les seues terres per mantenir la pau i l'ordre. Se'ls coneixerà amb el nom de "rus" (d'on prové el nom de "Rússia"). La fusió cultural de vikings i eslaus serà total i crearan un regne amb capital a Kíev. • Estableixen rutes comercials des del Mar Bàltic fins al Mar Negre i el Caspi, tot remuntant els rius de l'Europa de l'Est. • Ataquen Constantinoble, la capital de l'imperi bizantí, que es veu forçada a pagar un gran tribut.

Els vikings de Dinamarca eren una mica diferents als vikings de Noruega i Suècia. Aquí tractarem el món dels vikings danesos.

● El vaixell

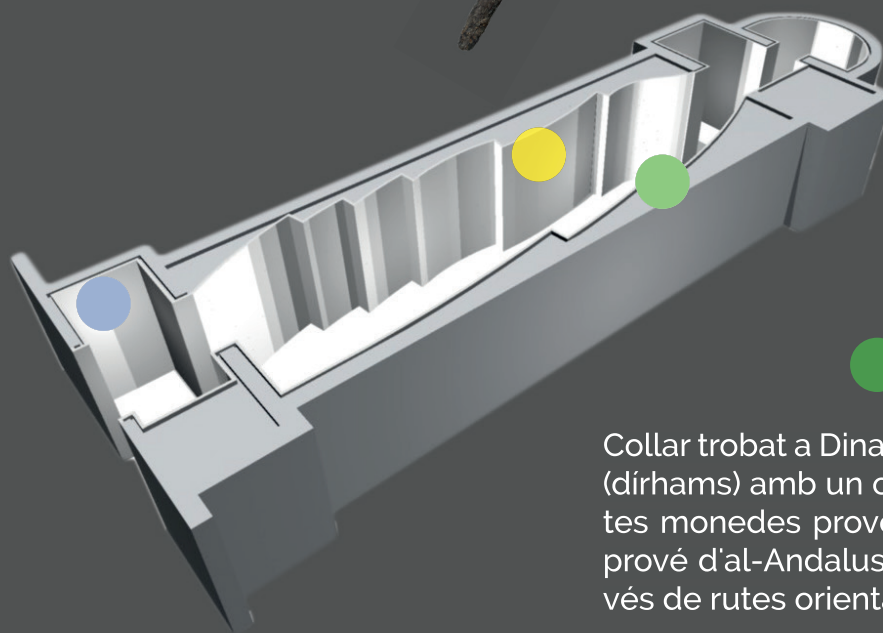
Timó lateral d'un vaixell viking de grans dimensions, d'època tardana. Mesura més de 2 m de longitud i és de fusta de roure. A certa altura es pot apreciar un forat a través del qual quedava subjecte al costat del vaixell.

● El guerrer

Espasa amb inscripció la "Ulfberht" procedent de la regió de Renània (Alemanya) on es produïen espases de gran qualitat.

Arribaven a territori viking a través del comerç amb l'imperi carolingi. S'han trobat exemplars d'imitació de qualitat molt inferior amb la inscripció mal escrita.

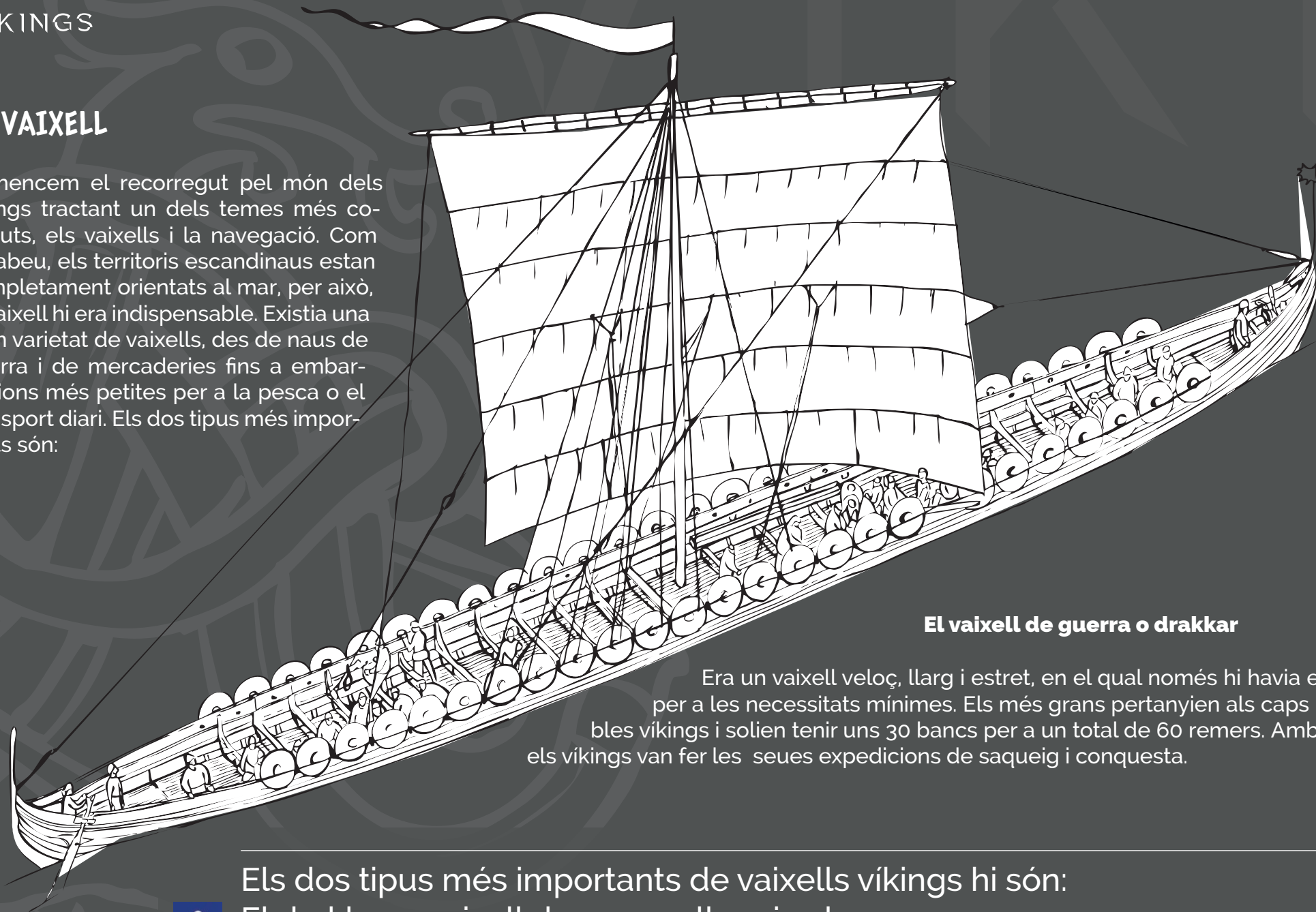

● El comerç

Collar trobat a Dinamarca. En formen part 8 monedes àrabs de plata (dírhams) amb un orifici per penjar-les. Tot i que la majoria d'aquestes monedes provenen de l'Orient Pròxim islàmic, n'hi ha una que prové d'al-Andalus i arribaria al nord d'Europa probablement a través de rutes orientals.

EL VAIXELL

Comencem el recorregut pel món dels vikings tractant un dels temes més coneguts, els vaixells i la navegació. Com ja sabeu, els territoris escandinaus estan completament orientats al mar, per això, el vaixell hi era indispensable. Existia una gran varietat de vaixells, des de naus de guerra i de mercaderies fins a embarcacions més petites per a la pesca o el transport diari. Els dos tipus més importants són:

El vaixell de guerra o drakkar

Era un vaixell veloç, llarg i estret, en el qual només hi havia espai per a les necessitats mínimes. Els més grans pertanyien als caps i nobles vikings i solien tenir uns 30 bancs per a un total de 60 remers. Amb ells els vikings van fer les seues expedicions de saqueig i conquesta.

Els dos tipus més importants de vaixells vikings hi són:

El drakkar o vaixell de guerra, llarg i veloç.

El knarr o vaixell per a comerciar, redó i lent.

El vaixell mercant o knarr

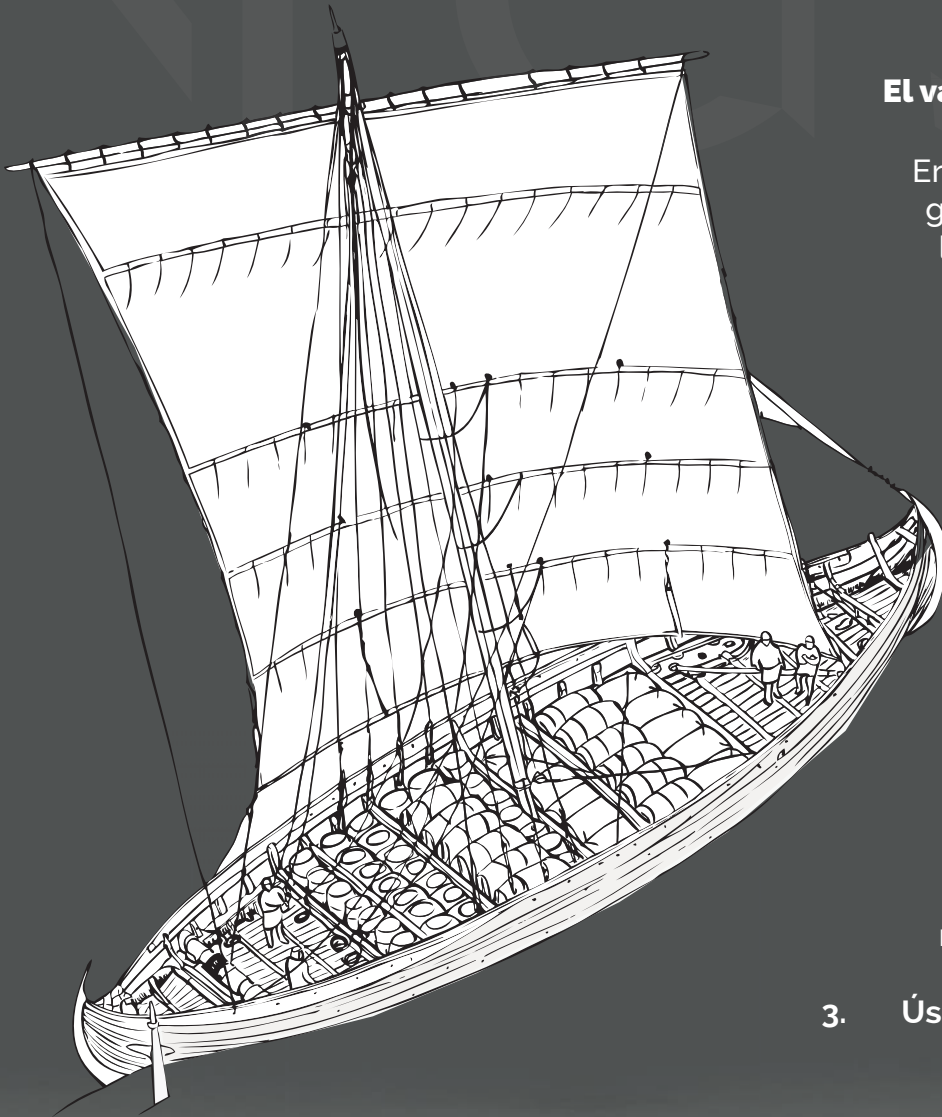
Era un tipus de vaixell més redó i ample, dissenyat per a contenir major càrrega i, conseqüentment, més lent. Hi són els vaixells que es van emprar en els llargs viatges per colonitzar Islàndia, Groenlàndia i Amèrica del Nord.

El vaixell víking tenia tres característiques fonamentals:

1. **Timó lateral.** El timó, o peça de la part posterior del vaixell que controla la direcció, estava situat al costat dret de l'embarcació. Encara que més tard es va introduir a Europa el timó central (timó de popa), el lateral dels vaixells vikings va continuar usant-se fins a una època molt avançada en l'edat mitjana.

2. **Quilla poc profunda.** La quilla és la peça que recorre d'extrem a extrem la part inferior del casc del vaixell i és l'eix principal de la carcassa. El vaixell viking és poc profund el que li permetia navegar molt pròxim a la costa i al llarg dels rius, ja que el seu casc no donava cops amb les roques costaneres o del fons del riu. aquesta característica no els impedia fer també llargues travessies a mar obert.

3. **Ús combinat de veles i de rem**s per desplaçar-se.

El vaixell víking era poc profund i es dirigia amb un timó o pala lateral. Es movia amb espelmes i amb rem.

Com es construïa un vaixell viking?

La construcció de vaixells es basava en molts segles d'experiència. Bàsicament els passos que se seguien per construir un vaixell viking eren els següents:

1er) - El primer que es realitza és la quilla - la part inferior del vaixell que és com la seua espina dorsal - amb una o diverses peces de fusta de roure de primera qualitat. La quilla es corba cap amunt per la seua part davantera (proa) i posterior (popa), donant aquest aspecte tan característic que tenen els vaixells vikings.

2°) - A partir de la quilla es va tancant el casc del vaixell amb taulons de fusta. Les taules de fusta es van superposant des de sota cap amunt, és a dir, es munten unes a sobre de les altres, com les teules d'una teulada.

3er) - Es completa la construcció interna (bancs de remers, etc ...) i s'instal·la el pal amb la vela.

Els vikings eren experts mariners. Quan navegaven s'hi orientaven amb l'observació dels astres en el cel i els vents i els corrents marins.

El contacte continuat amb el mar també els va permetre assolir bons coneixements de navegació. Els vikings sabien navegar tot seguint la línia de costa, remuntar els rius o recórrer travessies ben llargues per mar obert. Com que no coneixem instruments de navegació vikings i encara no existien les cartes nàutiques, es dedueix que la navegació es basava en el coneixement de l'entorn natural i marí: la posició de les estrelles, l'observació dels núvols i els vents, el coneixement dels corrents marins o nocions sobre el comportament d'aus i animals marins, com ara les balenes.

No sabem moltes coses de la vida a bord en un vaixell viking. Una antiga recopilació de lleis noruega, aporta alguna informació sobre la tripulació d'un drakkar. El capità del vaixell era el seu propietari, normalment un noble viking. Ell també seleccionava als joves que componien la tripulació. Moltes d'ells havien d'aportar les seues armes pròpies. Hi havia també un cuiner, que s'encarregava de mantenir el subministrament d'aigua i preparar tres àpats al dia. El vaixell anava equipat amb les eines necessàries per a les reparacions que s'hi produïen durant la travessia.

No podem comprendre la importància del vaixell sense esmentar el paper rellevant que exercia en la societat viking. El vaixell era un símbol de poder destacat. Per això, les famílies més importants el triaven com un mitjà d'enterrament. L'arqueologia ha descobert tombes de nobles vikings enterrats amb els seus rics aixovars a l'interior de vaixells, que es trobaven al seu torn coberts per un túmul o monticle de terra.

El vaixell era un símbol de poder i riquesa. Per això, els caps vikings s'enterraven amb els seus objectes personals a l'interior de vaixells.

EL GUERRER

Possiblement la figura més difosa de la societat víking siga el guerrer, el protagonista dels atacs a les costes europees. Els fills de les famílies més destacades s'ensinistraven des de molt joves en l'ús de les armes. Els més forts i hàbils es convertien en guerrers "professionals" i passaven a formar part de la guàrdia personal del rei, el hird. La seua funció era protegir el rei i formar el seu exèrcit tant en les campanyes de defensa del regne com en les expedicions exteriors de saqueig. Aquests guerrers es beneficiaven de la generositat del rei i del repartiment preferent del botí i estaven molt ben considerats socialment.

També existia la figura del "mercenari", és a dir, el guerrer víking que servia fora del seu país i que cobrava pels seus serveis. Per exemple, van ser molt famosos els guerrers escandinaus que van servir a Constantinoble (l'actual Istanbul) com a guardaespalles de l'emperador bi-

zantí. Se'ls coneixia com la "guàrdia varega" i eren soldats d'elit ben rudes, ben equipats amb cascos i cotes de malla.

Pel que fa a la guerra, les fonts escrites no aporten moltes dades sobre l'organització dels exèrcits i els mètodes de combat, però l'arqueologia ha proporcionat informació molt valuosa. La gran majoria de les armes trobades en els soterraments demostra que la majoria dels guerrers víkings solien portar armament lleuger: escut, llança, destal i espasa. El casc i la cota de malla, no eren tan habituals, potser només disponible per als guerrers més rics. Això demostra que la mobilitat i la rapidesa eren fonamentals en l'atac. També el factor sorpresa era part de la seua tàctica. En els primers temps, amb les seues naus veloces, saquejaven improvisadament les zones costaneres, i capturaven objectes valuosos i esclaus; després hi fugien ràpidament abans d'una contraofensiva. Més tard, començaren a endinsar-se amb grups més nombrosos i ben organitzats en territoris interiors, a través dels rius. I en el moment que van començar a conquerir territoris ho feien amb exèrcits ben preparats per resistir una forta oposició.

Els millors guerrers passaven a formar part de la guàrdia personal del rei. Existien també "mercenaris" víkings, és a dir, guerrers que lluitaven al servei d'altres reis estrangers.

LLANÇA

Era fonamentalment una arma per punxar o punxar (no per llançar). Existia un altre tipus de llança més lleugera i curta, el venable o javelina, que solia utilitzar-se com a arma llancívola.

CASC

S'hi han trobat molt pocs exemplars de cascs i de cotes de malla metèl·liques, fet que demostra que eren objectes molt cars, només privilegi dels vikings més rics. Cal descartar del tot la imatge de cascs amb "banyes", ja que no se n'ha trobat cap. El casc amb banyes viking és una invenció que naix durant el segle XIX.

DESTRAL

Existien diferents tipus: una destrat més curta i petita per utilitzar amb un sol braç i un altre model amb un mànec llarg i que es empenyava amb les dues mans.

ESCU

Era de fusta i molt prim, no més d'1 cm a la part més gruixuda. Es recobria de cuir per augmentar la seua resistència. L'única part metèl·lica era la protuberància central que protegia la mà. A més de ser un element de protecció, l'escut s'utilitzava per empènyer i colpejar l'adversari.

ESPASA

Era el símbol del guerrer. Les fulles eren d'un ferro resistent i flexible i solien mesurar entre 65 cm i un metre. Solien tenir una esquadra central al llarg de tot el full per reduir el pes i estalviar material. L'espasa es guardava en una funda o beina que es reforçava amb plaques metèl·liques decorades ricament. L'espasa era tan apreciada que s'heretava de pares a fills. Les sagues vikings mostren que a les espases se'ls donava un nom propi, com ara "Mossegacames" o "Llengua sagnant".

L'equip del guerrer el formaven l'espasa, la llança, la destrat i l'escut. El casc - que no tenia banyes - era molt car i només el portaven els guerrers més rics. L'espasa era l'arma més apreciada.

VÍKINGS

EL COMERÇ

L'època viking va ser un període de comerç florent. Gràcies al comerç van nèixer les primeres ciutats d'Escandinàvia: els primitius mercats on es concentraven artesans i confluien mercaderies de diferents indrets es van anar transformant en veritables ciutats, envoltades de fosses i muralles i amb espais reservats per als comerciants i els artesans.

També, amb una finalitat comercial, els vikings van fundar, en regions allunyades, ciutats com York (Anglaterra) o Dublín (Irlanda). El mercader era una figura clau de la societat viking. Els comerciants recorrien llargues distàncies en els seus vaixells mercants (knarrs) per vendre els seus articles i comprar productes exòtics. En els primers temps els vikings no tenien moneda pròpia. Les mercaderies s'obtenien mitjançant la barata (intercanvi de productes) o es feien servir bocins d'argent i fragments de joies com a forma de pagament. Per això, els comerciants vikings sempre viatjaven amb una balança que utilitzaven per pesar la plata, que era el patró de canvi. També feien servir les monedes àrabs, que s'hi han trobat una enorme quantitat repartida en troballes per tot Escandinàvia i que són una prova de contactes comercials directes amb el món islàmic. L'any 975 el rei danès

Harald "Dent Blava" va posar, per primera vegada, monedes en circulació a gran escala.

Les mercaderies que arribaven al territori escandinau eren molt variades. Pel tipus de matèria primera es pot saber la procedència dels articles. De l'imperi carolingi, és a dir de les regions d'Europa Occidental, arribaven entre altres articles espases de gran qualitat (les espases Ulfberht), joies i objectes de cristalleria, sal i vi. De l'àrea del Bàltic, s'importava l'apreciat ambre i pells. I del llunyà Orient - territoris de Bizanci i l'Islam - a través dels rius de Rússia, es portaven monedes de plata (que es fonien per fer joies i altres objectes), fins teixits de seda, espècies i pedres semiprecioses.

Una de les "mercaderies" més valuoses en el comerç viking eren els esclaus. Els esclaus s'adquirien en mercats o es capturaven en incursions. El propòsit de moltes incursions vikings va ser la captura d'esclaus per al treball o per a la seua venda.

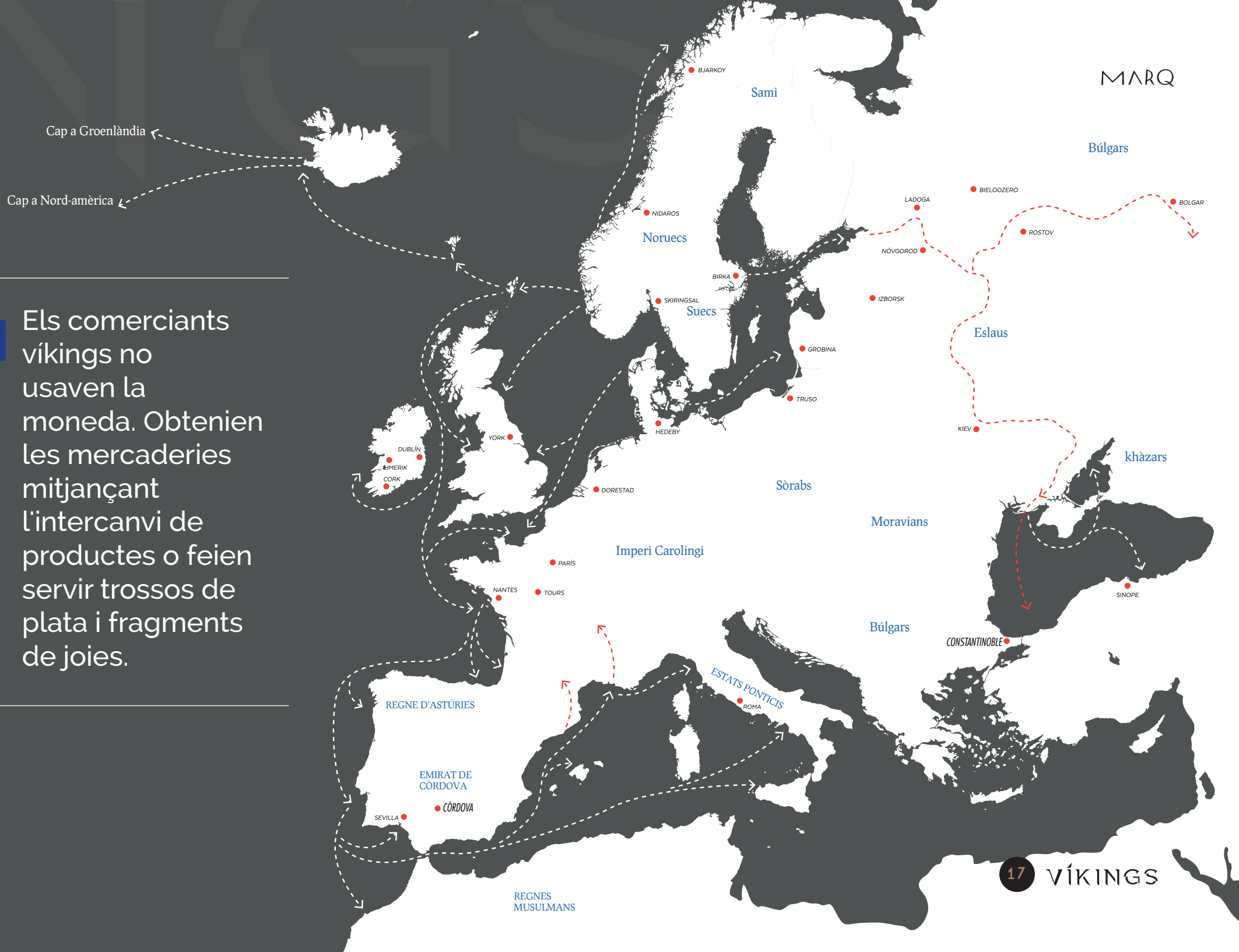

En època viking es comerciava molt.

Els mercaders vikings recorrien llargues distàncies en els seus vaixells per vendre els seus propis articles i comprar productes de luxe.

Els comerciants víquings no usaven la moneda. Obtenien les mercaderies mitjançant l'intercanvi de productes o feien servir trossos de plata i fragments de joies.

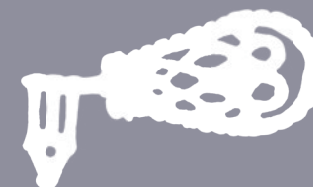
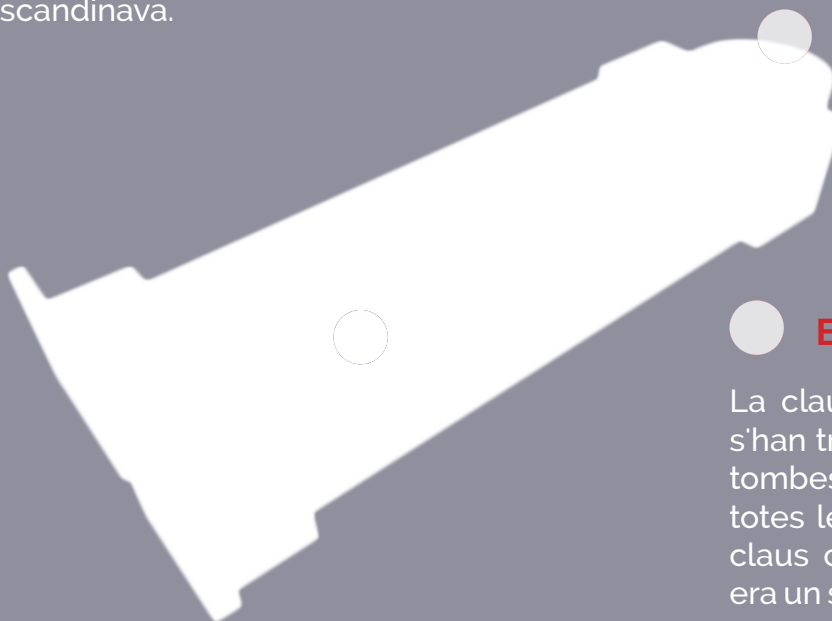

SALA 2

● El rei i el poder

La "caixa de Cammin" és un dels exemples més destacats d'artesanía vikinga. Hi és ben decorada. Probablement va ser elaborada en algun taller reial de Dinamarca a mitjan segle X. Tal vegada va esdevenir una pertinença d'alguna princesa escandinava.

● El rei i el poder

La clau és un objecte molt generalitzat, s'han trobat molts exemples a l'interior de tombes. Les fonts escrites revelen que totes les dones vikings casades portaven claus com accessoris personals. La clau era un símbol de la dona casada, potser representava la seua influència a la llar. Però també podria ser un amulet.

● La vida quotidiana

L'enclusa és l'instrument primordial del ferrer. Sobre ella s'hi fan colps al ferro en calent amb el martell. Les sagues ens relaten la importància del ferrer en la societat vikinga però també ho demostren les troballes arqueològiques: s'hi han trobat algunes tombes de ferrer ben proveïdes.

LA VIDA QUOTIDIANA

Tot i les conegudes incursions de saqueig i de les expedicions comercials, la base principal de l'economia en l'època viking era l'agricultura. La majoria dels vikings eren pagesos lliures, autosuficients en la seua vida diària, produïen el seu menjar i estris i venien els seus excedents. Els homes lliures que no posseïen terres es dedicaven a l'artesanía, al comerç o la guerra.

En el treball diari, als homes els corresponia les dures tasques agrícoles, la tala d'arbres, la caça i la pesca i treballs d'artesanía. Les dones s'encarregaven de la llar, dels nens, del bestiar i confeccionaven teixits per a tota la família i per a la venda en el mercat. També s'encarregaven de la granja quan els homes sortien d'expedició. En època viking era habitual tenir esclaus per als treballs més esgotadors del camp.

La majoria dels vikings eren pagesos lliures que produïen tot el que necessitaven per viure: aliments, roba i estris. Els qui no tenien terres vivien de l'artesanía o el comerç.

L'HABITATGE

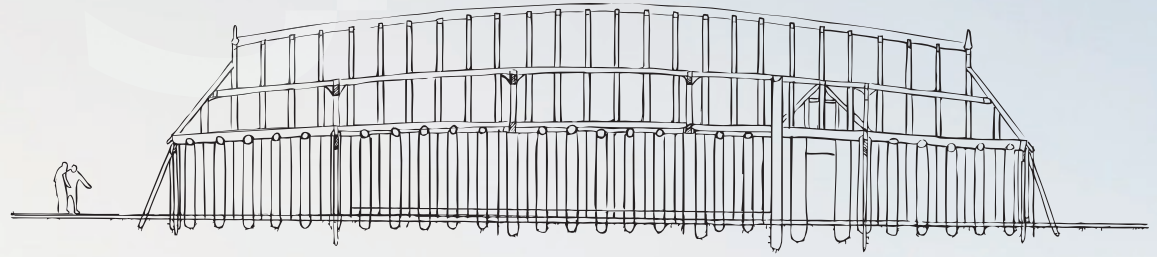
La majoria dels vikings vivien en granges aïllades o en llogarets i, alguns, en ciutats. Als pobles, les granges es construïen generalment al voltant d'un ampli espai obert o al llarg d'un camí. La granja estava constituïda per l'habitatge principal, que era un edifici allargat, i altres petites edificacions, com graners, estables i tallers.

Per a la construcció dels habitatges s'utilitzava generalment fusta de roure. Les parets es formaven a força de taules clavades a terra verticalment i l'ampli sostre s'aguantava amb ajuda de pals interiors i es cobria de palla. Just al centre de l'habitatge hi havia una llar per cuinar i escalfar l'espai. Enganxats a les parets hi havia bancs per seure i per dormir. Al principi, el bestiar es guardava a l'interior de l'habitatge, en un extrem, però més tard s'hi van construir estables separats.

Els vikings vivien en cases allargades, fetes de fusta, amb bancs enganxats a les parets per seure i dormir.

Al centre de l'habitatge hi havia un foc per cuinar i escalfar-se.

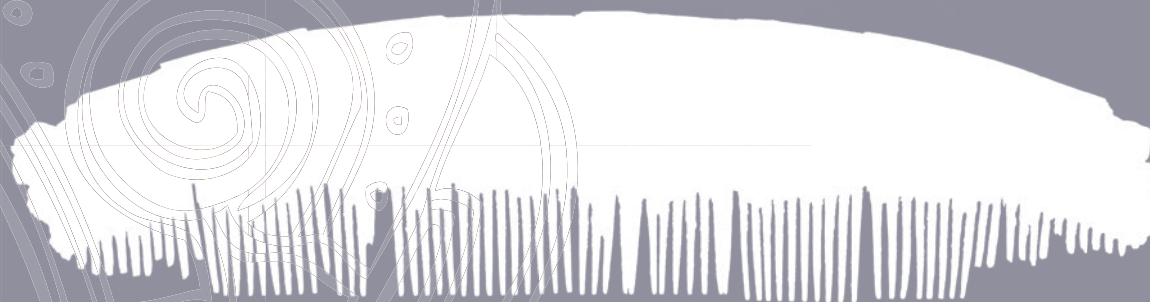

LA VESTIMENTA

Pel que fa a la vestimenta, la roba es feia amb materials locals, com la llana i el lli, i després s'acolorien amb tints vegetals. Les classes altes vestien pells, sedes i bons teixits de països llunyans. Els homes vestien una brusa (una mena de llarga camisa sense botons que arribava gairebé fins al genoll), pantalons, capa i calçat de cuir.

El brusa s'ajustava a la cintura amb una corretja i la capa es cordava amb fermall de bronze o "emprenedor" (anell gruixut amb una agulla).

Les dones es vestien amb una doble peça: una d'interior o "combinació" d'una sola peça que s'ajustava al cos i una exterior o vestit llarg, que se subjectava amb uns tirants amb fermalls. De vegades, portaven també una capa subjecta igualment per un fermall. La capa i el vestit podien anar adornats. Calçaven també botes de cuir.

Els homes vestien amb un tipus de camisa llarga i pantalons. Les dones amb un vestit llarg. Calçaven botes de cuir. Per protegir-se del fred usaven una capa que se subjectava amb un fermall.

COSTUMS

El descobriment de fitxes de jocs revela que els vikings practicaven jocs de taula. Les fitxes i els taulers es feien de fusta, os o pedra. Als vikings els agradaven també les proves físiques, concursos de força i tornejos de lluita. Existien també bards o poetes que anaven d'un lloc a un altre transmetent de forma oral històries, llegendes i poemes de tipus mitològic o històric o per relatar les gestes del rei o d'altres persones destacades.

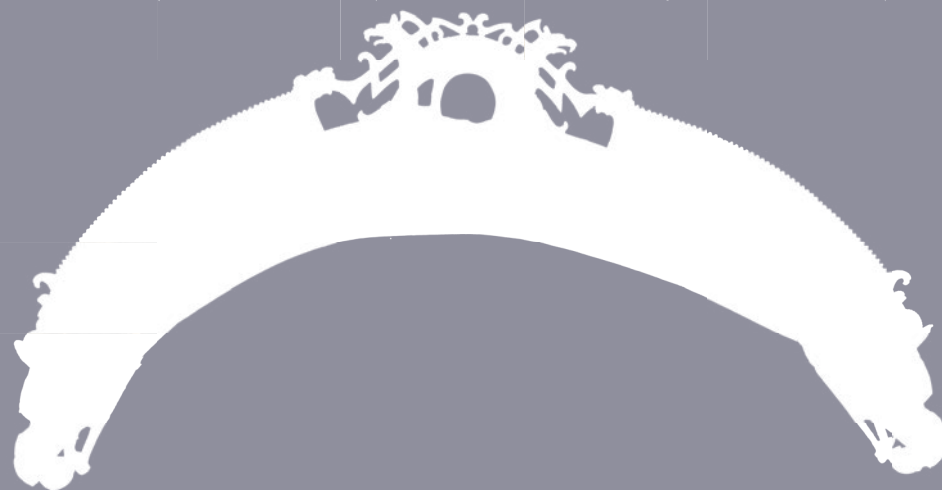
Als vikings els agradaven molt els jocs de taula i les competicions de lluita i de força. També es divertien escoltant històries i llegendes que explicaven poetes que anaven d'un lloc a un altre.

VÍKINGS

L'ART I L'ARTESANIA

Els vikings eren magnífics artesans. Així ho demostren la gran quantitat de troballes arqueològiques: elaborats treballs de fusta (com, per exemple, les talles que rematen els extrems dels vaixells), bells brodats, fermalls de metalls preciosos o pintes d'os ben decorades.

Existien artesans especialitzats en la confecció de joies, de comptes de vidre, de productes tèxtils, d'objectes de fusta o d'articles d'os i asta (ban-ya). Però d'entre tots els artesans, potser el més respectat i valorat era el ferrer, perquè d'ell depenien la fabricació i reparació d'armes, l'elaboració d'eines utilitzades per treballar o la fabricació utensilis d'ús quotidià (unes claus, uns claus, panys, reblons, recipients, ...).

Els vikings eren magnífics artesans. Feien treballs de fusta, pintes d'os, joies i brodats preciosos.

El ferrer era l'artesà més important perquè realitzava armes i eines.

VÍKINGS

MARQ

Els especialistes han pogut diferenciar fins a 6 estils decoratius diferents al llarg del període viking. Alguns d'ells reben influències de l'art anglosaxó i de l'art cristià.

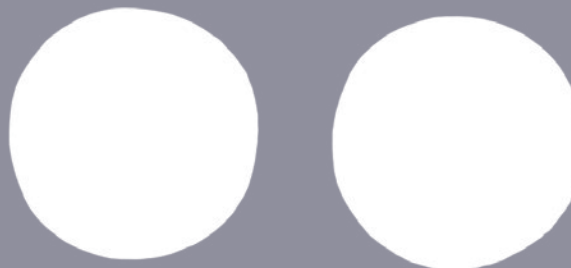
En general, els principals motius ornamentals eren les franges ondulades i entrelaçades, serps, aus, dracs i figures humanes.

EL REI I EL PODER

La societat viking estava dividida en tres grups diferenciats. La major part de la comunitat eren "homes lliures", que incloïa grangers, pagesos, artesans, comerciants i guerrers. Tenien dret a portar armes i a participar en les assemblees comunals (thing). Per sota hi havia els "esclaus", que no tenien drets però que, en certs casos, podien obtenir la seua llibertat si la compraven. I per sobre de tots ells hi havia el "rei i la noblesa". Aquests marcaven la seua posició social i la seua riquesa vestint els millors teixits i els més fins objectes de joieria, tant de producció local com d'importació. Els reis i els caps locals es guanyaven la lleialtat dels seus guerrers amb regals personals (metalls preciosos, joies, riques espases) obtinguts del comerç, del botí de les campanyes militars o d'intercanvi de regals amb altres monarquies.

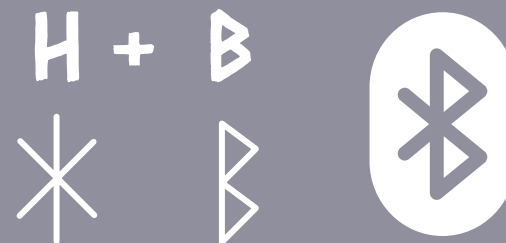
El rei i els magnats relacionats amb la casa reial residien en grans complexos amb amplis habitatges, estables, graners, tallers i magatzems. L'edifici principal o "casa allargada" era d'una mida superior a la resta, de vegades superava els 50 metres i hi havia un pati central que solia estar tancat per estacades. Aquestes seus del poder s'aixecaven generalment en antics llocs sagrats on s'havien practicat tradicionalment rituals.

 La societat viking es dividia en tres grups: (1) el rei i la noblesa, (2) els homes lliures (camperols, artesans, comerciants, guerrers) i (3) els esclaus.

SABIES QUE...

El sobrenom del rei Harald va ser utilitzat per la companyia sueca Ericsson per designar una nova tecnologia que permet transmetre dades entre diferents dispositius i que tots coneixem com a Bluetooth. Si observes, veuràs que es tracta de la traducció a l'anglès de "Dent Blava" (Blue [blau] + tooth [dent]). A més, el logotip o icona de Bluetooth són dues runes superposades que representen les inicials del nom d'aquest rei danès.

La figura del rei com a governant d'un regne unificat no apareix al llarg de tota l'època viking. Durant gran part de la seua història, Escandinàvia va ser una regió fragmentada en petits territoris governats per caps locals. Progressivament, els petits regnes van ser absorbits per un poder més centralitzat i formaren regnes més amplis, que són els antecedents de les actuals Dinamarca, Suècia i Noruega.

En el cas dels vikings danesos, un dels seus reis més importants va ser Harald Dent Blava (Segle X). A ell se li deu la primera unificació del país, constituint un regne que incloïa l'actual Dinamarca i els territoris veïns del nord d'Alemanya, sud de Suècia i de Noruega. Per consolidar la unificació, va encunyar la seua pròpia moneda i va dur a terme una sèrie de construccions defensives per protegir-lo: va manar edificar 6 fortaleses circulars (entre elles la coneguda fortalesa de Trelleborg a Dinamarca), va fortificar amb terraplens i fossats les ciutats daneses de Hedeby, Ribe i Aarhus i va construir una gran muralla defensiva de gairebé 30 km de longitud a la frontera

sud (actualment Alemanya) per evitar els atacs dels francs. Per a la construcció d'aquestes defenses - conegudes com a "Danevirke" ("obra danesa") - es van necessitar enormes recursos que només un rei poderós era capaç de mobilitzar.

Harald és conegut, sobretot, perquè va ser el primer rei danés que es va convertir al cristianisme i va cristianitzar el seu propi regne, encara que en realitat la majoria dels súbdits no van abandonar les seues creences anteriors. Aquest esdeveniment tan important es va deixar inscrit a la "Pedra de Jelling", de la qual parlarem en detall més endavant.

Encara que tradicionalment la reialesa era electiva, Harald va traspassar el poder al seu fill i va consolidar una dinastia de reis danesos entre els quals destacaria el seu nét Canut el Gran (Segle XI), considerat el més poderós rei danés perquè va conquerir Anglaterra i es va apoderar d'Escòcia, Noruega i part de Suècia.

Al començament, els vikings estaven dividits en petits territoris governats per caps locals. Més tard, el rei danés Harald Dent Blava va unir tot Dinamarca en un sol regne i es va convertir al cristianisme.

SALA 3

Els vikings a les nostres terres

 Religió i creences

Figureta de valquíria d'argent daurat, amb un orifici en el seu extrem inferior potser per subjectar-la o penjar-la. Segons la mitologia viking, les valquíries eren deesses guerreres que s'encarregaven d'elegir els millors guerrers caiguts en batalla i de conduir-los al Valhalla, el paradís viking, on el guerrer podia menjar i beure abundantment i lluitar sense témer les ferides, ja que desapareixien l'endemà.

Gelosia o enreixat de marbre d'una finestra de la Còrdova islàmica (segle X). Per les seues característiques s'assembla a les gelosies de la Gran Mesquita de Còrdova. És de la mateixa època que les incursions vikings.

 Religió i creences

El crucifix d'Åby (segle XI), realitzat en làmina de coure daurat sobre base de fusta. És el més antic de Dinamarca. Jesucrist està representat com un monarca amb abillament reial i una corona. Només a Escandinàvia es va representar a Jesús segons aquest model de rei a la creu.

VÍKINGS

RELIGIÓ I CREENCES

La religió tradicional dels vikings

Les creences religioses ocupaven una part molt important en el món dels vikings. La gent adorava déus i deesses de la mitologia nòrdica als quals se'ls atribuïa una gran influència en la vida diària. Eren habituals els sacrificis i les pregàries per aconseguir salut, prosperitat i bones collites. Entre els déus més importants figuraven:

ODÍN

És el déu suprem del panteó nòrdic, era el déu de la guerra i la saviesa al qual adoraven principalment els dirigents de la societat viking. Odin era borni i sempre anava acompanyat de dos corbs que el mantenien informat de tot.

THOR

És fill d'Odin. És un déu poderós associat amb el tro i la pluja i molt popular, adorat pels camperols i la gent humil. El seu símbol, el martell Mjolnir, era una maça demolidora de guerra que tenia la propietat de retornar per si sola a les mans del déu després de ser llançada. El martell de Thor es va convertir en un amulet molt popular per als vikings.

FREYR

Freyr era el déu de la fertilitat. La seua germana bessona, Freyja, era la deessa nòrdica més important, deessa de l'amor, la bellesa i la fecunditat.

La màgia tenia també gran importància i era únicament domini de les dones. Les fetilleres eren molt respectades i influents. Les sagues ens parlen que fins i tot els déus acudien a elles per buscar la seua ajuda i consell.

Els vikings adoraven molts déus:

Odin (pare dels déus i déu de la guerra i la saviesa), Thor (déu del tro i la pluja) i Freyr (déu de la fertilitat).

L'arribada del cristianisme

Escandinàvia va ser una de les últimes regions d'Europa en convertir-se al cristianisme. Els vikings van conèixer el cristianisme en les seues expedicions comercials i militars pels territoris europeus i també per l'arribada puntual de monjos i predicadors cristians a les seues terres. La transició del paganisme al cristianisme va ser lenta, i al principi van coexistir les dues religions.

A Dinamarca, va ser el rei Harald Dent Blava qui, l'any 965, es va convertir al cristianisme i va cristianitzar el seu regne, i enregistrà per escrit aquest esdeveniment en una pedra de Jelling. El canvi va esdevenir més a raons polítiques (tenir del seu costat a l'emperador alemany) que a conviccions religioses. A partir d'aquest moment, es va convertir en la religió de l'elit i les primeres esglésies, que eren petites construccions en fusta, es van allotjar en les hisendes dels magnats rics

Els vikings van ser un dels últims pobles d'Europa a acceptar el cristianisme. Això va ocórrer l'any 965

LA PEDRA GRAN DE JELLING

Jelling (Dinamarca) és un dels llocs més impressionants de l'època viking. Es tracta d'un conjunt d'estructures que inclou dos grans túmuls funeraris del segle X, una església, cases allargades, dues pedres rúniques, un estacada que voreja el complex i una formació de pedres en forma de vaixell.

El més destacat del complex és una de les pedres amb runes, que sol considerar-se el "certificat de naixement de Dinamarca": la pedra gran de Jelling. Va ser erigida el 965 per Harald Dent Blava, narra la unificació de Dinamarca i la conversió al cristianisme dels danesos. La pedra té tres cares. Una, gravada amb runes, una altra amb una fera mitològica, i la tercera amb la representació d'un Crist crucificat.

La decoració de la pedra acusa influències d'Europa occidental, per exemple, a la disposició de la inscripció, que és horitzontal (a imitació dels documents en llatí) en lloc de ser vertical, com tradicionalment apareix en les runes. També apareixen les imatges en relleu, a diferència de les pedres tradicionals nòrdiques que es realitzen amb solcs profunds en el dur granit. Una altra peculiaritat de la pedra és la representació de Crist, que es mostra com un rei triomfant i no com una figura que pateix.

(Dinamarca) hi ha una gran pedra amb un text escrit i amb la figura de Crist crucificat. La pedra representa la unitat del regne i el cristianisme a Dinamarca. Va ser erigida el 965 per Harald Dent Blava.

ELS SOTERRAMENTS

Els soterraments aporten informació valuosa sobre la societat viking i les seues creences. Els vikings enterraven els morts amb les seues pertinences i objectes d'ús quotidià, com ra ganivets, pintes, monedes, etc. En les tombes de dona també solen aparèixer joies, mentre que les d'home hi contenen armes o eines normalment. Lògicament, la quantitat i valor d'aquests objectes depenien de la posició social del difunt, a major rang social més gran riquesa. Però amb l'adopció del cristianisme es van produir canvis en aquestes tradicions: la quantitat d'objectes funeraris disminueix o fins i tot desapareix.

Els vikings practicaven tant la inhumació (enterrar el cadàver) com la incineració (cremar el cadàver). L'elecció d'un o altre no es devia a diferències socials sinó possiblement a variacions regionals.

Pel que fa al tipus de tomba hi havia una gran varietat: en taüts, sobre carros, en vaixells o sota túmuls. Potser el més espectacular de tots ells era l'enterrament a l'interior d'un vaixell, cobert al seu torn per un túmul de terra.

Es tracta d'una modalitat que només es permetien els vikings més poderosos i rics. Existien una variant d'aquest tipus: envoltar la tomba amb pedres tot formant una silueta oval d'un vaixell. A Jelling ha una tomba de "vaixell de pedres" de 345 metres de llarg, la més gran del món viking. Se suposa que els vaixells en els enterraments simbolitzen que el viatge del difunt a l'altre món.

Els caps vikings i les persones importants s'enterraven dins d'un vaixell. Tant als homes com a les dones els soterraven amb els seus objectes personals.

INCURSIONS VÍKINGS A LA PENÍNSULA IBÈRICA

Segons les fonts escrites, els vikings arriben per primera vegada a les costes de la Península Ibèrica al voltant de l'any 844. En aquell moment la Península Ibèrica ja es trobava dividida en dues regions políticament i culturalment diferents: els regnes cristians al nord i la província d'al-Andalus al Sud. Tots dos territoris van patir les incursions vikings i en cadascun d'ells se'ls esmenta amb noms diferents: les cròniques cristianes designa els vikings com a lordomani, mentre que les fonts àrabs els anomenen mayus ("adoradors del foc").

Pel que sabem, els atacs vikings a la Península es van limitar a ser incursions de saqueig, mai es va arribar a produir una colonització del territori, com en altres llocs d'Europa. En el cas de les costes de Galícia aquests atacs es van perllongar repetidament durant diferents anys.

En aquesta època, les terres alacantines formaven part d'una província de l'Emirat omeia d'al-Andalus, la Cora de Tudmir. L'emirat, independent políticament del Califat abbàssida de Bagdad i dirigit des de Còrdova, va patir la primera incursió l'any 844. Després de l'assalt a les costes gallegues i asturianes, els vikings van avançar vorejant el litoral i fent incursions a les costes andalusines. Van arribar a la desembocadura del Guadalquivir al setembre d'aquell any i el van remuntar fins arribar a Sevilla.

Segons les fonts, van saquejar la ciutat durant més d'una setmana. Quan l'emir Abd al-Rahman II va haver concentrat les seues tropes, els va interceptar a 2 km de Sevilla i els va massacrar. A la batalla hi van morir més de mil vikings i quatre van caure presoners. Només un petit grup d'ells va aconseguir fugir.

La Península Ibèrica també va patir els atacs dels vikings. Van atacar les costes cristianes del nord i les terres musulmanes de l'actual sud d'Espanya. Van arribar fins i tot a les terres d'Alacant, on van saquejar la ciutat islàmica d'Orihuela.

Anys més tard, entre el 858 i 861, una altra expedició vikinga va arribar encara més lluny. I aquesta vegada va afectar a les nostres terres. Partiren des de Normandia (nord de França), saquejaren alguns punts de la costa cantàbrica i van sobrepassar l'Estret de Gibraltar. Van arribar a la desembocadura del Segura i, a la tardor de 859, van aconseguir la pròspera ciutat d'Orihuela (*Medina Uryula*), capital de la Cora de Tudmir.

La ciutat va ser saquejada durant dies. Després, els vikings van seguir el seu camí cap al nord per la costa mediterrània i atacaren, en els mesos següents, altres punts del litoral mediterrani de França i Itàlia. No seria l'última vegada que van arribar a la Península, un segle després s'esmenta una nova incursió a al-Andalus.

EXERCICIS PRIMÀRIA

1 Relaciona cadascuna d'aquestes peces amb el seu tema.

Navegació

Comerç

Vestimenta

Guerrer

Religió

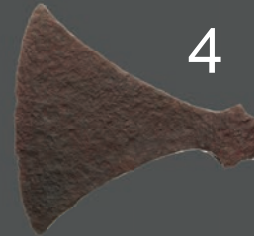
1

3

2

4

6

7

5

8

2 En aquest exercici et proposem un seguit de cinc paraules per tema. Una d'elles sobra, ratlla-la.

TERRITORI: Islàndia - Groenlàndia
-Dinamarca - Normandia - Polònia

NAVEGACIÓ: Timó - brúixola - quilla
-remo - vela

GUERRER: Maça - espasa - llança - escut
- destrat

VESTIT: Brusa - pantalons - capa -
guants - fermall

RELIGIÓ: Odin - Freyr - Conan - Thor-
Freyja

COMERÇ: Oli d'oliva - ambre - teixits fins
- pells - monedes d'argent

3 Tria entre una de les dues opcions.

1. Els països d'origen dels vikings era Dinamarca, Suècia i ... ☐ Noruega ☐ Rússia

2. Els cascos dels vikings tenien banyes? ☐ Si ☐ No

3. Els habitatges dels vikings eren: ☐ Llargues ☐ Curtes

4. El vaixell de guerra viking es deia drakkar? ☐ Si ☐ No

5. Existien els esclaus en la societat viking? ☐ Si ☐ No

6. Els vikings van arribar a les costes d'Amèrica del Nord? ☐ Si ☐ No

7. Els vikings feien expedicions de saqueig, però ¿sabien comerciar? ☐ Si ☐ No

8. La religió tradicional dels vikings era el cristianisme? ☐ Si ☐ No

9. Els caps vikings i els guerrers més rics s'enterraven en:

☐ vaixells ☐ tombes excavades a la roca

10. Els vikings van arribar a les costes de la província d'Alacant? ☐ Si ☐ No

VÍKINGS

4 Diques per a què serveix cada peça. Relaciona cada enunciat amb una peça

1. TREBALLAR LA FUSTA I LLUITAR

2. MUNTAR A CAVALL

3. PESAR OBJECTES DE METALL

4. PER SUBJECTAR PÈCES DE VESTIR

5. PER ENROTLLAR EL FIL

6. PER DEIXAR JOIES

EXERCICIS SECUNDÀRIA

1 Et presentem tot un seguit de preguntes. Tria l'opció adequada:

1. Els vikings van colonitzar els següents territoris:
 - a) Costes de Normandia, d'Islàndia i de Groenlàndia
 - b) Islàndia, Groenlàndia, illes de l'Atlàntic Nord i costa de Terranova
 - c) Islàndia, Groenlàndia, illes de l'Atlàntic Nord i algunes illes del Carib
2. Els vikings suecs van ser coneguts pels pobles eslaus com a :
 - a) Rus
 - b) Normands
 - c) Lordomans
3. El vaixell mercant dels vikings es deia:
 - a) Drakkar
 - b) Knarr
 - c) Snekke
4. Entre les qualitats del vaixell de guerra viking es poden citar:
 - a) Eren pesants i lents
 - b) Eren veloços i lleugers i podien remuntar els rius
 - c) Eren veloços i lleugers però no podien navegar pels rius
- 5 L'equip complet del guerrer viking es componia de:
 - a) Arc i fletxes, javelina i llança, ganivet i espasa
 - b) Espasa, destrat, llança, escut, casc i, de vegades, cota de malla
 - c) Només lluitaven amb destrats, que eren de dos tipus

6. Entre les activitats d'oci dels vikings estaven:

- a) Només es divertien practicant sagnants concursos de lluita
- b) Tornejos i concurs de força i escrivint poemes i sagues
- c) Jocs de taula, proves físiques i escoltar llegendes i poemes mitològics

7. En quin camp destacaven els artesans vikings?

- a) Treball de la fusta i l'os, joieria i treball del ferro
- b) Treballs tèxtils i adobament de pells
- c) En l'escultura i els brodats

8. El rei danès Harald Dent Blava és conegut per:

- a) Una dels seus dents era de color blava
- b) Va unificar Dinamarca i la va convertir al cristianisme
- c) Va ser el primer europeu a arribar a Amèrica

9. Quins déus vikings eren els més importants?

- a) Odin, Thor i Freyr
- b) Baldr, Tyr i Loki
- c) Odin, Frigg i Var

10. En la pedra gran de Jelling hi podem veure:

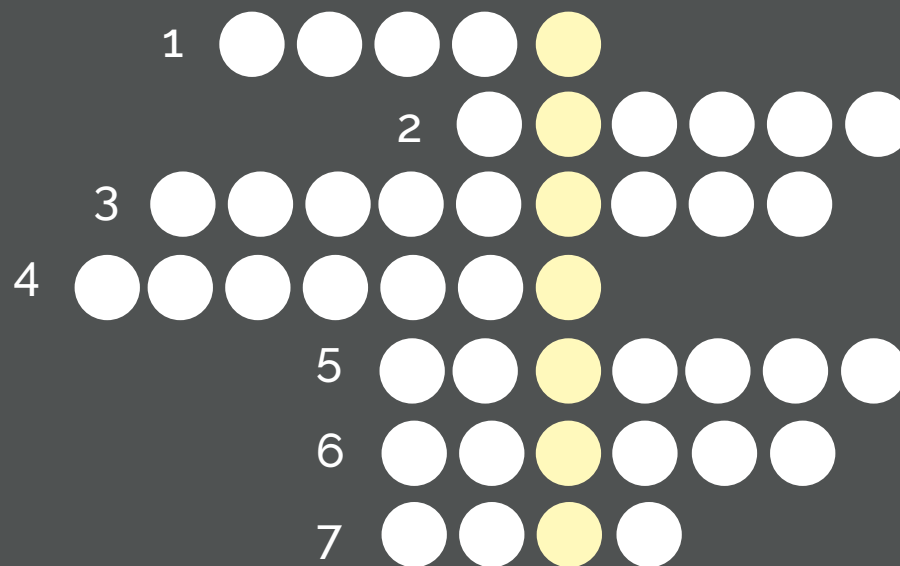
- a) Una llarga inscripció que explica la història de Dinamarca
- b) Inscripcions de runes i un Crist pintat
- c) Només motius animals: serps, aus i dracs

2 Digues si aquestes afirmacions són veritables o falses (escriu V o F):

1. Els vaixells víkings eren molt ràpids pel seu disseny, pels seus dos timons laterals i perquè combinaven la força del vent i dels remes.
2. Els cascos dels guerrers víkings no portaven banyes.
3. A Escandinàvia han aparegut moltes monedes àrabs que provenien del comerç amb el món islàmic.
4. Els principals motius decoratius víkings eren les franges ondulades i entrellaçades, animals (serps, dracs, ...) i figures humanes.
5. Els víkings danesos i noruecs van dirigir les seues expedicions cap a les costes de l'Europa atlàntica i mediterrània, mentre que els víkings suecs van actuar a l'Est.
6. Els víkings mai van usar moneda pròpia.
7. Thor és el déu més important dels víkings, és el pare dels déus.
8. La base de l'economia viking era l'agricultura, juntament amb el comerç i el botí obtingut en incursions.
9. Utilitzar vaixells com a forma d'enterrament era un costum funerària molt estesa en tots els estrats socials.
10. Tot i no ser una ciutat costanera, Orihuela va ser assaltada pels víkings normands a mitjans del segle IX.

3 De la mateixa manera com el "martell" de Thor, el déu Odin tenia una arma especial. Era una llança màgica que tenia la propietat que sempre encertava en el blanc, independentment de la punteria o de la força amb què es llancés. Vols saber quin és el nom de la llança d'Odin? Realitza correctament aquests mots encreuats i n'obtindràs la resposta.

- 1 A la societat viking, els homes lliures tenien dret a portar armes i a participar en assemblees comunals trucades ...
- 2 Els "rus" o "varegs" eren els víkings que provenien de ...
- 3 Els víkings que van saquejar Orihuela provenien de ...
- 4 Nom de un important lloc danès, famós per les seues pedres amb runes i representacions pintades.
- 5 Els objectes procedents del món islàmic que més apreciaven els víkings eren els seus ...
- 6 Primera peça que es fabricava quan es construïa un vaixell viking.
- 7 Nom de la guàrdia personal d'un rei viking.

4 Com vas amb l'anglès? Et preguntaràs què té a veure amb els vikings. Doncs més del que creus. El nòrdic antic i les llengües escandinaves estan emparentats amb l'anglès perquè provenen d'una mateixa branca comuna: el grup de llengües germàniques. El que et proposem ara és que completis aquest quadre, relacionant tres coneguts déus nòrdics amb els tres dies que hi falten.

THOR

ODIN (també conegut com Woden)

FREYJA

Valencià	Anglès	Significat
Dilluns	Monday	Dia de la Lluna
Dimarts	Tuesday	Dia de Tyr (fill d'Odin)
Dimecres	Wednesday	Dia de
Dijous	Thursday	Dia de
Divendres	Friday	Dia de
Dissabte	Saturday	Dia de Saturno
Diumenge	Sunday	Dia del Sol

5 Els vikings feien servir diverses estratègies d'atac. Relaciona cadascuna d'aquestes possibles estratègies amb una ciutat espanyola que va ser víctima dels vikings.

SEVILLA

ALGESIRES

ORIHUELA

1. Assalt directe a les illes i a les ciutats costaneres.

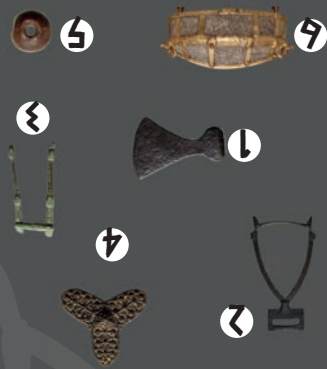
2. Remontar amb les seues embarcacions pels cursos navegables fins a arribar a les ciutats de l'interior.

3. Alçar un campament a la desembocadura dels rius i des d'allà internar uns pocs quilòmetres, tot seguint la llera fluvial fins a localitzar les poblacions més allunyades de la costa.

SOLUCIONS EXERCICIS DE PRIMÀRIA

- EXERCICI 1 :** Navegació: 1; Comerç: 3; 6; Vestimenta: 2; Guerrero: 4; 7; Religió: 5, 8.
EXERCICI 2 : Territori: Polònia; Navegació: briúxola; Guerres: Maga; Vestit: guants; Religió: Conan; Comerç: oli d'oliva.
EXERCICI 3 : 1- Noruega; 2- No; 3- Llargues; 4- Sí; 5- Sí; 6- Sí; 7- Sí; 8- No; 9- Vaixells; 10- Sí.
EXERCICI 4

SOLUCIONS EXERCICIS DE SECUNDÀRIA

- EXERCICI 1:** 1- b; 2- a; 3- b; 4- b; 5- b; 6- c; 7- a; 8- b; 9- a; 10- b
EXERCICI 2: 1- F (nomes tenien un timó lateral); 2- V; 3- V; 4- V; 5- V; 6- F (a Dinamarca Harald Dent Blava va encunyar moneda); 7- F (Odin és el padrede els déus i és tan important com Thor); 8- V; 9- F (nomes s'ho podien permetre els reis i nobles); 10- V.
EXERCICI 3: solució dels mots encrucsats: Gungnir; preguntes dels mots encrucsats: 1- THING; 2- SUÈCIA; 3- NORMANDIA; 4- JELLING; 5- MONEDES; 6- QUILLA; 7- HIRD.
EXERCICI 4: Dimercres -Wednesday; Dia d'Odin; Dijous - Thursday; Dia de Thor; Divendres - Friday; Dia de Freyja.
EXERCICI 5: 1- Algesires; 2- Sevilla; 3- Orihuela

CRÈDITS:

Director Gerent

Fundació CV MARQ:

Josep Albert Cortés i Garrido

Director Tècnic MARQ:

Manuel Olcina Doménech

Cap Unitat d'Exposicions

i Difusió del MARQ:

Jorge A. Soler Díaz

Textos Gabinet Didàctic MARQ:

Rafael G. Moya Molina

Gemma Sala Pérez

Il·lustracions i fotos:

Catàleg de l'exposició

"Vikings. Guerrers del Nord.

Gegants del Mar. "

Disseny i maquetació:

Julián Hinojosa - VDH Comunicación

Traducció en valencià:

David Azorin Martínez.

Departament de Formació.

Diputació d'Alacant

Impressió:

Impremta Provincial d'Alacant

ISBN 978-84-617-4292-9

Dipòsit legal : A 522 - 2016

MARQ©2016

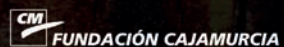
MARQ a

MUSEO ARQUEOLÓGICO DE ALICANTE

a GOBIERNO
PROVINCIAL
ALICANTE
La Dipu de los Pueblos

Museums Partner
www.museumspartner.com

fundación asisa

Col·labora:

 Obra Social "la Caixa"

www.marqalicante.com